

מתוך שהותרה לצורך הותרה אף שלא לצורך

קטעים מגמרא ושוע"ר – הקשורים לנושא השיעור

שבת כד, ב

אין שורפין קדשים ביו"ט ... ולא מילה שלא בזמנה.

רש"י שם ד"ה לבדו

דמצוה שאין זמנה קבוע ויכול לעשותה למחר אינה דוחה יו"ט.

שבת לח, ב

מעשה שעשו אנשי טבריא והביא סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים ... אם ביו"ט כחמין שהוחמו ביו"ט ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה.

פסחים מו, ב

האופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה ... הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה.

ביצה יב, א

בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל מתירין ... מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך.

תוס' שם ד"ה ה"ג

ודוקא בהוצאה שיש בה צורך יו"ט קצת ... אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא.

ביצה כא, ב

בית שמאי אומרים לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה ובית הלל מתירין.

שוע"ר סי' תמו

ה חמץ שנתחמץ בפסח הרי זה מבערו אפילו ביו"ט ... הותרה לגמרי אפילו שלא לצורך אכילה ובלבד שיהיה בהן צורך יו"ט כגון לצורך מצוה עוברת שזמנה בו ביום. ויש חולקין ... אין אומרים שמתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה לצורך מצוה כיון שמן התורה אפשר לקיים המצוה בלא חילול יו"ט דהיינו שישליכנו לנהר או לבית הכסא.

שוע"ר סי' תצה

ג וקבלו חכמים שכל מלאכות אוכל נפש מתוך שהתירה התורה לעשותן לצורך אכילת יו"ט הותרו לגמרי אפילו שלא לצורך אכילת יו"ט, ובלבד שיהא בהן קצת צורך יו"ט, אף על פי שאינו צורך אכילה אלא צורך הנאת הגוף או צורך מצוה עוברת שזמנה בו ביום שהיא גם כן כהנאת הגוף לענין זה. והוא שתהא הנאת הגוף זו שוה לכל נפש אדם מישראל.

שוע"ר סי' תקג

א כל מלאכת אוכל נפש לא הותרה ביו"ט אלא אם כן עושה אותה כדי ליהנות בה ביו"ט אבל אסור לאפות ולשחוט ולבשל ביו"ט מה שיאכל בחול. ואם אפה ושחט ובישל או עשה שאר מלאכות אוכל נפש ביו"ט לצורך מחר אפילו הוא שבת שחל להיות אחר יו"ט הרי זה לוקה מן התורה.

ב במה דברים אמורים כשעשה המלאכה ביו"ט סמוך לחשכה בענין שאי אפשר כלל ליהנות ממנה ביו"ט עצמו אבל אם אפשר ליהנות ממנה ביו"ט עצמו אע"פ שאינו רוצה ליהנות ממנה ביו"ט ואינו עושה אותה אלא לצורך חול הרי זה פטור מן התורה אע"פ שאין המלאכה צריכה לו כלל ביו"ט שכבר אכל כל סעודתו הואיל אם היו מזדמנים לו אורחים שלא אכלו עדיין היום היתה מלאכה זו צריכה להם והיה מותר לו לעשותה א"כ הרי מלאכה זו נקראת מלאכת אוכל נפש ואף

שאינן לו אורחים אין איסור מן התורה לעשותה ומכל מקום חכמים אסרוה והעושה כן מכין אותו מכת מרדות.

שוע"ר סי' תקיא

א כבר נתבאר בסימן תצ"ה דמתוך שהותרה הבערה לצורך אכילה הותרה אפילו שלא לצורך אכילה ובלבד שיהא בה צורך יו"ט לפיכך מותר לעשות מזורה להתחמם כנגדה ביו"ט וכן מותר להחם מעט מים לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו ביו"ט אבל אסור להחם מים רבים כדי לרחוץ בהם כל גופו.

וזה האיסור יש אומרים שאינו אלא מדבריהם לפי שמן התורה מתוך שהותרו הבערה ובישול לצורך אכילה ושתייה הותרו לצורך רחיצת יו"ט לפיכך אף מדבריהם מותר לרחוץ כל גופו במים שהוחמו בערב יו"ט ... אבל יש חולקין על כל זה ואומרים דמן התורה אסור להחם מים רבים בשביל רחיצת כל הגוף ... לפי שרחיצת כל הגוף אינה צורך כל נפש אלא למעונגים ומפונקים בלבד ולא התירה התורה אפילו המלאכה שלצורך אכילה אלא אם כן יש בה צורך כל נפש אבל אם אין בה צורך אלא למעונגים אסור לעשותה ביו"ט ... וכיון שיש בזה איסור שלו תורה יש לאסור לרחוץ כל גופו ביו"ט.

שוע"ר סי' תקיב

א כל מלאכות אוכל נפש לא הותרו אלא לצורך אכילת ישראל אבל לא לצורך אכילת נכרי ולא לצורך אכילת בהמה שנאמר הוא לבדו יעשה לכם ולא לנכרים לכם ולא לבהמה. לפיכך אסור לזמן נכרי שיבא אצלו לאכול בביתו גזרה שמא ירבה לבשל עוד קדחה אחרת בשביל הנכרי ... אסור להוציא מרשות לרשות בשביל נכרי.

שוע"ר סי' תקיח

א כבר ביארנו בסי' תצ"ה דמתוך שהותרה הוצאה לצורך אוכל נפש הותרה אפילו שלא לצורך אוכל נפש ובלבד שיהא בה צורך יו"ט קצת אפילו אינה לצורך הנאת הגוף אלא לצורך מצוה כגון קטן למולו וספר תורה לקרות בו וכן אם הוא צריך לילך לבית הכנסת או לטייל לשמחת יו"ט ואינו יכול להניח את הקטן בבית יחידי או שהוא רוצה להוליכו עמו לבית הכנסת או כדי לטייל עמו מותר לו להוליכו שגם הטיוול הוא צורך שמחת יו"ט. וכן מותר להוליך סידורים ומחזורים לבית הכנסת כשצריך לקרות בהם בו ביום.

וכשם שמותר להוליכן כך מותר להחזירן לביתו אף על פי שבחזרה זו אין בה צורך יו"ט כלל שהרי אינו מחזירן אלא כדי שלא יגנבו ויאבדו ואין זה צורך היום אלא צורך ממונו אעפ"כ התירו לו חכמים להחזירן כדי שלא ימנע מלהוליכם מחמת שיתירא שלא יוכל להחזירן...

אסור להוציא לרשות הרבים או לכרמלית דבר שאין בו צורך יו"ט כלל כגון מפתח של תיבתו שמעותיו מונחין בתוכה או שמונחים בתוכה שאר דברים שאינו צריך לו בו ביום אבל אם מונחים בתוכה אוכלין ומשקין הצריכים לו בו ביום או בגדים ותכשיטין הצריכים לו בו ביום מותר להוליך עמו המפתח.

שוע"ר סי' תקכז

ח אין עירוב תבשילין מועיל אלא להתיר לעשות כל צרכי שבת ביו"ט בעוד היום גדול דהיינו שיש שהות ביום שאם היו מזדמנים לו אורחים שלא אכלו היום היו אוכלים ונהנים בו ביום קודם בין השמשות ממלאכתו שעשה ביו"ט אבל אם אין שהות ביום ליהנות ממלאכתו הרי יש כאן איסור מן התורה בעשיית מלאכה זו כמ"ש בסי' תק"ג ואין עירוב תבשילין שתקנו חכמים מועיל כלום להתיר איסור של תורה. ולפי שאין הכל בקיאין בהלכה זו לפיכך נהגו כשחל יו"ט בערב שבת שמקדימין להתפלל ערבית של שבת מבעוד יום שהכל הן זריזין למהר לגמור כל צרכי שבת קודם תפלת ערבית של שבת.